

Ett skattekontors handläggning av taxeringsärenden har varit bristfällig i flera avseenden. Dessutom fråga om jäv har uppkommit för tjänsteman som anmälts till JO

JO Nordenfelt meddelade den 30 september 2005 ett beslut med följande innehåll.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 22 oktober 2004 begärde AA att JO skulle granska skattekontoret i Halmstads handläggning av vissa ärenden rörande ett bolag som han var ställföreträdare för. AA anförde i huvudsak att handläggningen av bolagets överklaganden varit för långsam samt att Skatteverket underlåtit att vidta föreskrivna taxeringsåtgärder med anledning av Länsrätten i Hallands läns domar den 6 maj 2004. I en komplettering som kom in till JO den 15 november 2004 framförde vidare AA kritik mot att den handläggare som anmälan avsåg hade fortsatt att handlägga ärenden rörande bolaget efter det att anmälan kom in. AA framförde också kritik mot hur denna handläggare agerat i samband med bolagets deklarationsavlämnande taxeringsåret 2003. I ytterligare en komplettering, som kom in till JO den 8 december 2004, klagade AA på att samme handläggare underlåtit att behandla bolagets ansökan om F-skatt med den skyndsamhet sådana ärenden kräver.

Utredningen

Anmälan samt den skrivelse som kom in till JO den 15 november 2004 remitterades till Skatteverket. I remissvar den 28 januari 2005 anförde Skatteverket, genom skattedirektören BB, följande (en närmare redogörelse för AA:s anmälan har inte tagits med i detta referat).

Utredningen

Skattekontoret har genom eftertaxering för åren 1998–2001 reducerat bolagets sammanlagda redovisade underskott att utnyttja mot framtida taxeringar. Bolaget har överklagat taxeringarna till länsrätten. Vid taxeringen 2002 beslöt skattekontoret att frånga deklARATIONEN och följdändra i enlighet med skattekontorets tidigare taxeringsbeslut för bolaget. Bolaget överklagade även denna taxering. Eftersom länsrättens domar rörande bolagets taxering för 1998–2001 kunde förväntas inom en nära framtid och skulle påverka taxeringen 2002 valde

skattekontoret att avvakta med det obligatoriska omprövningsbeslutet och invänta länsrättsdomarna. I länsrättens domar den 6 maj 2004 fick bolaget bifall till sina yrkanden. Skattekontoret vidtog dock vid denna tidpunkt inga taxeringsåtgärder med anledning av domarna. Skattekontoret överklagade länsrättens domar till kammarrätten. Bolagets överklagande av taxeringen 2002 förblev liggande utan åtgärd hos skattekontoret. Denna gång i väntan på kammarrättens domar.

Skattekontoret har, efter AA:s JO-anmälan, i obligatoriskt omprövningsbeslut den 4 november 2004 bifallit bolagets yrkande avseende 2002 års taxering. Överklagandet har därmed förfallit. Skattekontoret har samtidigt vidtagit de taxeringsåtgärder som länsrättens domar avseende åren 1998–2001 föranledde. Åtgärderna medförde inte några debiteringsändringar för bolaget.

Vad gäller 2003 års taxering var bolaget vid tidpunkten för länsrättens domar skönstaxerat i avsaknad av deklaration. Beslut om skönstaxering för bolaget fattades den 24 november 2003. Enligt skattekontoret hade vare sig någon deklaration eller kopia av deklaration inkommit till skattekontoret före detta datum trots att föreläggande härom hade skickats den 29 augusti 2003 och övervägande med taxeringsförslag hade skickats den 24 oktober 2003. Först den 25 november 2003 inkom en deklarationskopia. Då kopian inkommit efter beslutet om skönstaxeringen tolkades denna som en begäran om omprövning av taxeringen och kopian lades till handlingarna i avvaktan på länsrättens domar. Bolaget överklagade skönstaxeringen den 17 maj 2004. Skattekontoret väntade med att handlägga överklagandet eftersom man avvaktade kammarrättens domar. Vid skattekontorets genomgång av handlingarna i november 2004 med anledning av JO-anmälan uppmärksammades att vare sig deklarationskopian eller överklagandet var underskrivna i vederbörlig ordning. Skattekontoret har den 4 november 2004, i samband med omprövningsbeslutet avseende bolagets taxering 2002, vid obligatorisk omprövning av taxeringen 2003 beslutat att inte ändra skönstaxeringen. Ärendet är nu överlämnat till länsrätten.

Under Skatteverkets utredning har AA i kompletterande skrift till JO den 16 november 2004 bett om ytterligare granskning av skattekontorets handläggning. Efter hans JO-anmälan har skattekontoret beslutat i samtliga bolagets ärenden och överlämnat ett ärende till länsrätten. AA uppmärksammar att samma handläggare har fortsatt handlägga bolagets ärenden trots hans anmälan. Handläggaren är jävig enligt förvaltningslagens jävsbestämmelser och borde därför ha bytts ut.

Skatteverket har med anledning av kompletteringen inhämtat nytt yttrande från skattekontoret.

Skattekontoret har beträffande jävsfrågan anfört att det inte föreföll rationellt att med anledning av JO-anmälan skilja handläggaren från ärendet. Handläggaren har dock efter den 19 november 2004 inte handlagt några av bolagets ärenden.

Skatteverkets bedömning

Obligatorisk omprövning och överlämnande till länsrätt

I 6 kap. 3–7 §§ taxeringslagen (1990:324), TL, finns bestämmelser om hur ett överklagande från en skattskyldig skall hanteras. Där framgår bl.a. att Skatteverket skall pröva om överklagandet kommit in i rätt tid och om så är fallet snarast ompröva det överklagade beslutet. Om Skatteverket inte ändrar beslutet som den skattskyldige begär skall ärendet överlämnas till länsrätten.

Skattekontoret har som skäl för att vänta med omprövningsbeslut och överlämnande anfört praktiska och som det får förstås processekonomiska hänsyn vid hanteringen av bolagets överklaganden avseende taxeringarna 2002 och 2003. Skatteverkets handläggning skall emellertid följa TL och det är inte Skatteverkets sak att göra egna överväganden huruvida överklaganden skall överlämnas till länsrätten eller inte. Skattekontoret borde således snarast efter det

att överklagandena inkom ha omprövat besluten och om ändring inte skett överlämnat ärendet till länsrätten. Enligt Skatteverket är därför den handläggning som skett av bolagets överklaganden klandervärd.

Taxeringsåtgärder

Av 4 kap. 23 § TL framgår att Skatteverket snarast efter det att en domstol meddelat beslut i ett mål om taxering skall vidta de taxeringsåtgärder som föranleds av domstolens beslut.

Det har framkommit att skattekontoret så sent som i november 2004, efter AA:s JO-anmälan, vidtagit de av länsrättens domar den 6 maj 2004 föranledda taxeringsåtgärderna. Skattekontoret har som skäl för sitt handlande angett att man inväntat kammarrättens domar. I TL finns inget stöd för detta handlande och Skatteverket anser att handläggningen också i denna del är klandervärd.

Deklaration 2003

En självdeklaration skall enligt 4 kap. 3 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter vara underskriven. Om Skatteverkets handläggare vid granskning finner att inkommen självdeklaration saknar underskrift bör handläggaren som en serviceåtgärd erbjuda den skattskyldige att åtgärda bristen.

De grundläggande reglerna om myndighets serviceskyldighet återfinns i 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1986:223), FL. Myndigheten skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Enligt 7 § FL skall myndigheten underlätta för den enskilde att ha med den att göra.

I ärendet har skattekontoret uppgett att deklARATIONEN 2003 kom in först efter beslut om skönstaxering. Skattekontoret hade dessförinnan, trots AA:s uppgift om motsatsen, inte mottagit någon deklARATION från bolaget vare sig i original eller i kopia. Det är därför inte visat att bolaget har inkommit med deklARATION innan beslutet om skönstaxering. I denna del kan därför inte skattekontoret klandras.

När deklARATIONSKOPIAN inkom till skattekontoret borde emellertid handläggaren ha begärt komplettering med bolagets undertecknande. Även vid bolagets överklagande under våren 2004 borde handläggaren ha begärt komplettering av underskrift på överklagandet. Det framgår av utredningen att handläggaren inte ens då det upptäcktes att handlingarna inte var undertecknade begärde in sådan komplettering. Handläggningen är därför också i denna del klandervärd.

Skatteverket har konstaterat att skattekontorets handläggning i väsentliga delar varit felaktig. Regionskattekontoret i Växjö kommer med anledning av det inträffade att ge handläggande personal en grundlig genomgång av gällande rutiner och påtala vikten av korrekt handläggning.

Jäv

Frågan huruvida jäv kan anses föreligga vid handläggningen av ett ärende får prövas från fall till fall. När en handläggare JO-anmäls och när JO tar upp ärendet föreligger enligt Skatteverkets bedömning otvivelaktigt s.k. delikatessjäv enligt 11 § punkt 5 FL. Skatteverket delar därför AA:s uppfattning att jäv föreligger i detta fall.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Handläggaren CC på skattekontoret i Halmstad inkom den 21 september 2005 med en skrivelse i vilken han tillbakavisade påståendet om jäv. Enligt CC handlade han sitt sista ärende rörande AA:s bolag den 4 november 2004. JO:s remiss avseende AA:s anmälan inkom till skattekontoret i Växjö den 8 november 2004.

Bedömning

Skatteverket har i remissvaret redogjort för aktuell rättslig reglering och bedömt att handläggningen i flera avseenden varit felaktig. Jag instämmer i Skatteverkets bedömning. När det gäller jävsfrågan vill jag emellertid utöver Skatteverkets uttalande anföra följande (jfr JO Kerstin André i JO:s ämbetsberättelse 2002/03 s. 252).

Vid Skatteverkets handläggning av ärenden gäller jävsbestämmelsen i 11 § förvaltningslagen (1986:223), FL. Enligt första stycket 5 i bestämmelsen, som avser s.k. delikatessjäv, är den som skall handlägga ett ärende jävig om det i övrigt, dvs. om punkt 1–4 inte är tillämpliga, finns någon omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet. Av 12 § FL följer att den som är jävig inte får delta vid handläggningen av ärendet.

Jävsreglerna har till syfte att förhindra misstankar om bristande opartiskhet och ovidkommande hänsyn. Bestämmelserna träffar såväl grundade som objektivt ogrundade misstankar. Med andra ord kan jäv föreligga, även om vederbörande tjänsteman rent faktiskt inte har brustit i kraven på objektivitet och opartiskhet.

Det är inte möjligt att uttömmande ange alla de olika situationer i vilka det kan förekomma delikatessjäv. Som ett typiskt exempel kan nämnas att en tjänsteman är nära vän eller har en djup konflikt med en part i ett ärende. Andra fall där jäv kan föreligga är när en tjänsteman står i ett påtagligt beroendeförhållande till en part, t.ex. därför att parten är hans överordnade. Frågan om delikatessjäv kräver en samlad bedömning av omständigheterna i varje särskilt fall.

Jag kan för min del inte dela Skatteverkets bedömning att det ”otvivelaktigt” föreligger delikatessjäv om en handläggare JO-anmäls och JO beslutar att utreda ärendet. Även i sådana fall måste en samlad bedömning av omständigheterna göras. Däremot bör naturligtvis handläggaren inte delta vid utarbetande av svar på JO:s remiss (jfr RÅ80 2:68).

JO:s granskning i ett enskilt ärende avser i första hand huruvida myndigheten eller domstolen har följt den rättsliga reglering som gäller för ärendeslaget i fråga. Det är inte i första hand frågan om en tjänsteman varit jävig som tilldrar sig intresse från JO:s sida utan huruvida en jävig tjänsteman deltagit vid handläggningen av ett ärende i strid med bestämmelsen i 12 § FL. I det aktuella fallet har handläggaren CC, som anmälan huvudsakligen har riktats mot, efter visst datum, som inte gått att exakt fastställa, inte handlagt några ärenden rörande bolaget. Jag anser att det saknas anledning för mig att bedöma om CC varit jävig.

När det gäller hanteringen av bolagets deklaration står ord mot ord om när deklaraionsblanketten – i original eller kopia – inkom till skattekontoret. Ytterligare utredning kan inte förväntas bringa klarhet i frågan. Jag anser det därför inte meningsfullt att göra något uttalande i denna del.

AA har vidare framfört kritik mot handläggningen av bolagets ansökan om F-skattsedel som enligt hans mening varit för långsam. Jag finner inte anledning att utreda denna fråga. Jag vill dock framhålla den betydelse som en F-skattsedel har för en näringsidkare och betona vikten av en skyndsam handläggning av sådana ärenden. Enligt Riksskatteverkets rekommendationer m.m. om utfärdande och återkallelse av F-skattsedel enligt skattebetalningslagen (RSV S 2000:6) bör en ansökan om F-skattsedel behandlas utan onödigt dröjsmål, normalt inom kortare tid än 14 dagar från ankomstdagen. Är ansökan ofullständigt ifylld eller finns några andra oklarheter som måste redas ut bör handläggningstiden i regel ändå inte överskrida sex veckor.

I övrigt har inget framkommit som motiverar ett uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.